

สรุปสาระสำคัญประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง สมุนไพรควบคุม (กัญชา) พ.ศ. ๒๕๖๘

ตามที่ได้มี ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง สมุนไพรควบคุม (กัญชา) พ.ศ. ๒๕๖๘ โดยมีผลใช้บังคับเมื่อ ๒๖ มิ.ย. ๖๘ โดยเป็นการยกเลิกประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง สมุนไพรควบคุม (กัญชา) พ.ศ. ๒๕๖๕ ลง ๑๑ พ.ย. ๖๕ เพื่อให้เหมาะสมกับสภาพการณปัจจุบัน จึงควรควบคุมไม่ให้นำกัญชาเฉพาะส่วนที่เป็นช่อดอกไปใช้ในทางที่ผิดวัตถุประสงค์ของการใช้ประโยชน์จากสมุนไพรดังกล่าว

สรุปสาระสำคัญดังนี้

- ประกาศฯ ฉบับนี้ ออกโดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๔ วรรคหนึ่ง มาตรา ๔๔ และมาตรา ๔๕ แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย พ.ศ. ๒๕๕๒
- ให้ยกเลิก ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง สมุนไพรควบคุม (กัญชา) พ.ศ. ๒๕๖๕ ลง ๑๑ พ.ย. ๖๕ (ข้อ ๒)
- ให้กัญชา ซึ่งเป็นพืชในสกุล Cannabis วงศ์ Cannabaceae เฉพาะส่วนของ ช่อดอกเป็นสมุนไพรควบคุม (ข้อ ๓)
- ผู้ใดประสงค์จะศึกษาวิจัย ส่งออก จำหน่าย หรือแปรรูปสมุนไพรควบคุมเพื่อการค้า ต้องได้ใบอนุญาตตามมาตรา ๔๖ และผู้รับใบอนุญาตต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขดังต่อไปนี้ (ข้อ ๔)
 - การศึกษา วิจัย ส่งออก จำหน่าย หรือแปรรูป เพื่อการค้าต้องจัดทำข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งที่มาการนำไปใช้และจำนวนที่เก็บไว้ ณ สถานประกอบการ และให้รายงานข้อมูลนั้นต่อนายทะเบียนตามแบบที่ อธิบดีกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก กระทรวงสาธารณสุข ประกาศกำหนด
 - การส่งออกสมุนไพรควบคุมเพื่อการค้าต้องแจ้งรายละเอียดต่อผู้อนุญาตเป็นรายครั้ง ตามแบบที่อธิบดีกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก กระทรวงสาธารณสุข ประกาศกำหนด
 - การจำหน่ายและส่งออกต้องมาจากแหล่งที่ได้รับการรับรองมาตรฐานการเพาะปลูกและการเก็บเกี่ยวที่ดีจากกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก
 - ห้ามจำหน่ายเพื่อการสูบในสถานที่ประกอบการ เว้นแต่เป็นการจำหน่ายหรือส่งจ่ายโดยผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมตามกฎหมายว่าด้วยวิชาชีพเวชกรรม ผู้ประกอบวิชาชีพการแพทย์แผนไทย ผู้ประกอบวิชาชีพการแพทย์แผนไทยประยุกต์ และหมอพื้นบ้านตามกฎหมายว่าด้วยวิชาชีพการแพทย์แผนไทย ผู้ประกอบโรคศิลปะสาขาการแพทย์แผนจีนตามกฎหมายว่าด้วยการประกอบโรคศิลปะ และผู้ประกอบวิชาชีพทันตกรรมตามกฎหมายว่าด้วยวิชาชีพทันตกรรม ที่ใช้ในการรักษาผู้ป่วยของตนซึ่งต้องใช้ตามความจำเป็นเพื่อการรักษาตัวเป็นการเฉพาะที่ใช้ได้ไม่เกินสามสิบวัน
 - ห้ามโฆษณาและห้ามจำหน่ายผ่านเครื่องจำหน่ายสินค้าอัตโนมัติ (Vending Machine) ผ่านช่องทางอิเล็กทรอนิกส์หรือเครือข่ายคอมพิวเตอร์
 - ห้ามจำหน่ายในวัด หรือสถานที่สำหรับปฏิบัติพิธีกรรมทางศาสนา หอพักตามกฎหมายว่าด้วยหอพัก สวนสาธารณะ สวนสัตว์ และสวนสนุก

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

พระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย พ.ศ. ๒๕๕๒

มาตรา ๔๖ กำหนดว่า “ห้ามมิให้ผู้ใดศึกษาวิจัยหรือส่งออกสมุนไพรควบคุม หรือจำหน่าย หรือแปรรูปสมุนไพรควบคุมเพื่อการค้า เว้นแต่จะได้รับใบอนุญาตจากผู้อนุญาต

การขอรับใบอนุญาตและการออกใบอนุญาตตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

ใบอนุญาตที่ออกตามความในวรรคหนึ่ง ให้ใช้ได้จนถึงวันที่ ๓๑ ธันวาคมของปีที่สามนับแต่ปีที่ออกใบอนุญาต”

มาตรา ๗๘ กำหนดว่า “ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๑๙ มาตรา ๔๖ มาตรา ๕๒ วรรคสอง มาตรา ๕๔ วรรคสอง หรือมาตรา ๖๓ วรรคหนึ่ง หรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๗๓ (๕) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปีหรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

ข้อสังเกต

๑. **ข้อดอกกัญชา** เป็นสมุนไพรควบคุมซึ่งยังไม่ถูกกำหนดให้เป็นยาเสพติด หากการครอบครองเพื่อใช้ส่วนตัวหรือใช้ในครัวเรือน ไม่จำเป็นต้องขออนุญาตตามประกาศฯ ฉบับนี้
๒. ผู้ที่ต้องการวิจัย ส่งออก จำหน่ายหรือแปรรูปเชิงพาณิชย์ **เฉพาะส่วนข้อดอกของกัญชา** ยังจำเป็นต้องขออนุญาตจากอธิบดีกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก หากฝ่าฝืนมีโทษจำคุกไม่เกิน ๑ ปีหรือปรับไม่เกิน ๒๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
๓. สารสกัดจากกัญชา (สารเตตราไฮโดรแคนนาบินอล หรือ THC) ที่อยู่ในผลิตภัณฑ์กัญชา ตั้งแต่ร้อยละ ๐.๒ ขึ้นไป โดยน้ำหนัก จัดเป็นยาเสพติดประเภทที่ ๕ ตามประมวลกฎหมายยาเสพติด (ตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง ระบุชื่อยาเสพติดให้โทษประเภทที่ ๕ พ.ศ. ๒๕๖๕ เว้นแต่วัตถุประสงค์ทางการแพทย์หรือวิจัย ซึ่งต้องได้รับอนุญาตจากกองควบคุมวัตถุเสพติด สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา (อย.))
๔. ตามคำสั่ง บก.ทท. ที่ ๒๘๓/๒๕๖๕ เรื่อง มาตรการปฏิบัติของกำลังพล บก.ทท. ที่เกี่ยวข้องกับกัญชาและกัญชง **กำหนดห้ามกำลังพล บก.ทท. เกี่ยวข้องกับกัญชา กัญชง ซึ่งเป็นความผิดตามกฎหมายว่าด้วยวินัยทหาร**
๕. ส่วนประกอบอื่นของต้นกัญชา อาทิ ใบ ราก ลำต้น เส้นใยแห้ง ฯลฯ ปัจจุบันยังไม่มีกฎหมายระบุให้เป็นสมุนไพรควบคุมหรือเป็นยาเสพติดให้โทษ ประเภทที่ ๕